

— **Stritarjev rojstni dan v Rogaški Slatini.** Izredno čast je doživela Rogaška Slatina s tem, da si jo je izvolil ob povratku v domovino za svoje bivališče nestor slovenskih pesnikov in pisateljev, Josip Stritar. Lahko si predstavljamo, s kakšno vnemo se je tukajšnja mladina pripravljala na dan, ko se bo smela pokloniti njemu, ki ji je dal toliko poezije. Ob 11. uri se je približala šolska mladina s svojim učitelstvom »Stritarjevemu domu«. Pesnik jo je že od daleč videl, kako prihaja z zastavicami v dvignjeni rok, korakajoč v taktu ob petju njegove »Mladi vojaki«. Prijazno ji je odzdravljaj, ko mu je zaorila trikratni »Živio« v pozdrav. Nato je zapela pod vodstvom tovariša Predana tri njegove pesmi »Na poti v šolo«, »Bolni tovariš« in »Mladi vojaki«. Gromovitih živio-klicev in pesnikovega odzdravljanja nato ni bilo ne konca ne kraja. Deputacija učencev se je podala z učitelstvom k njemu v stanovanje in mu poklonila krasen šopek ter s trobojnico okrašeno polo, na katero je učenka V. razreda prav lično spisala čestitke šolarjev. In kakor da bi tudi nebo hotelo poslati velikemu geniju svoje čestitke, podarilo je po dnevih burje in dežja ravno ta dan — solnce — ki ga pesnik tako ljubi.

— **Dne 25. suša od 9.—11. ure** in v ponedeljek, dne 26. t. m. od 10.—11. ure bode ležala v risalnici državnega učiteljskega za tiste, ki so udeleženi na stvari, na upogled do ena zadnja risba vsakega gojenca in gojenke v alfabetičnem redu. — V Ljubljani, dne 18. marca 1923. — Fr. Suher.

— **Poročeni učiteljski pari** so se baje izjavili da vložijo prihranke na zmanjšani članarini v sklad za zgradbo Učiteljskega konvikta. Prav tako! Store naj še več! Ob sleherni priliki naj z živo besedo razvzemajo sotovariše, da ne pozabijo na trpljenje naših malih, ki hirajo danes po zakonitih stanovanjih in uživajo odpadke s prešernih miz. — J. L.

— **Ljubljanski člani Slov. Šol. Matice** se še enkrat opozarjajo, da so knjige za leto 1922. gotove, ki jih je dobiti v »Učit. tiskarni« posamezno ali pa skupno po šolskih vodstvih. Prosi se, da člani iste čim prej dvignejo.

— **Tovariše-lovce**, ki nam pošiljajo ustreljene živali prosimo da nam pošljejo vsakokrat znesek poštnine in stroškov, da jim istega povrnemo. Vse pošiljatve naj se izročijo v »Učit. tiskarno«. Zaenkrat vsem dosedanjim pošiljateljem iskrena hvala. — Tvorica učil.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Učiteljski pravnik.

— **§ Osebnost in stanovanjske doklade.** (Pojasnilo k naredbi.) Na podstavi sklepa ministrskega sveta z dne 25. februarja 1923 (»Ur. l.« od dne 5. marca 1923 pod št. 109) so se izenačile osebnost in stanovanjske doklade s 1. marcem 1923. Izpremenjena člena 2. in 3. (I., II. uredba) zakona o draginjskih dokladah z dne 28. februarja 1922 (»Ur. l.« od dne 21. marca 1922 pod št. 70) delita službene kraje v tri draginjske, odnosno stanovanjske razrede. **Glede osebne in stanovanjske doklade** so uvrščene v **II. razred** glasom razpisa min. financ Dr br 25590/23 krajš s sedežem glavarstev, in sicer:

Ljubljana, Maribor, Brežice, Celje, Črnomelj, Kamnik, Kočevje, Konjice, Kranj, Krško, Litija, Ljutomer, Logatec, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Radovljica, Slovenjgradec in Murska Sobota.

v III. razred: trije in vasi.

A. Aktivni uslužbenci.

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din	26 Din	24 Din
od 3000 do 4999 Din	28 Din	26 Din
od 5000 do 7499 Din	30 Din	28 Din

Po členu 6. (V.) znaša osebna doklada v II. in III. razredu dnevno 17 Din. Poleg tega imajo ti uslužbenci pravico do rodbinske draginjske doklade, ki pa ne sme presegati z osebno doklado skupaj v II razredu mesečno 1100 Din, v III. razredu na 1000 Din.

Odredba člena 28. (XIV.) se je ukinila. Pravico do rodbinske doklade, ki je ostala neizpremenjena, imajo torej tudi oni aktivni uslužbenci, ki plačujejo nad 300 Din letnega neposrednega davka.

2. Člena 3. in 21. (II.) določata stanovanjsko doklado (za uslužbenca po čl. 4. 5. in 13.), ki znaša dnevno:

v II. razredu od letne plače:

do 2999 Din	4 Din
od 3000 Din do 4999 Din	5 Din
od 5000 Din do 7499 Din	9 Din

v III. razredu od letne plače:

do 4999 Din	2 Din
od 5000 Din do 7499 Din	5 Din

B. Upokojenici(ke).

1. Po členu 17. (X.) znaša osebna draginjska doklada dnevno od letne pokojnine:

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din ali K	12 Din	11 Din
od 3000 Din ali K in več	6 Din	4 Din

2. Po členu 22. (XII.) pripada upokojenecem(kam) stanovanjska doklada, in sicer od letne pokojnine:

	v II. razr.:	v III. razr.:
do 2999 Din ali K	7 Din	5 Din
od 3000 Din ali K in več	13 Din	12 Din

Upokojenici s polno službeno dobo (člen 18. [XI.]) prejemajo iste doklade kakor aktivni uslužbenci.

Če bi dobila zaradi te izenačitve ena ali druga kategorija upokojenecv manjše skupne doklade (člen 22. [XII.]), nego jih je imela dosedaj, prejema tudi razliko do dosedanjih doklad.

Rodbinske doklade so neizpremenjene.

1. Člen 5. (IV.) gornjega zakona določa (za uslužbenca po čl. 4., 5. in 13.) dnevno osebno doklado, in sicer od letne plače:

— **§ Ali ima upokojen z učiteljem(ico) poročenim učiteljem(ico) pravico do stanovanjske doklade?** To pravico ima po členu 35. zakona o drag. dokl. (»Ur. l.« št. 27. 21. marca 1922), ki se glasi: »Če je mož aktiven državni uslužbenec, žena pa upokojenka in narobe, ali če sta oba upokojena, ima vsak izmed njih zase pravico do osebne doklade in do stanovanjske doklade«. — Stanovanjska doklada jim pripada v višini, kakor jo določa čl. 22., zgoraj citiranega zakona.

— **§ Ali ima nad eno leto na bolezenskem dopustu nahajajoč se z učiteljem(ico) poročenim učiteljem(ico) pravico do stanovanjske doklade?** To pravico ima po členu 39. zakona o drag. dokl. (»Ur. l.« št. 27. 21. marca 1922), ki določa: »Državni uradniki, ki so nad eno leto na bolezenskem dopustu, dobivajo draginjske doklade le za leto dni. Oni, ki so si pridobili pravico do pokojnine, dobivajo po preteku tega roka drag. dokl., kakor bi bili upokojeni«. — Torej imajo vsi ti pravico do osebne in stanovanjske doklade po zgoraj citiranem členu 35.

— **§ Ali ima z aktivnim učiteljem poročena aktivna učiteljica pravico do stanovanjske doklade?** Zakon o drag. dokl. določa sledeče: Člen 1.: »Draginjske doklade so tele: osebne doklade, stanovanjske doklade in rodbinske doklade«. — Člen 34. omejuje poročenim učiteljem(icam) osebne draginjske doklade tokole: »Če sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati popolne osebne draginjske doklade. Ena se zniža na polovico. Če dokladi nista enaki, se zniža manjša.« (Ta člen ne govori nič o stanovanjski dokladi in ni nikjer nobene določbe v zakonu, da se šteje stanovanjsko doklado med osebno doklado; povsod se jih loči). — Člen 29. omejuje z učiteljem poročenim učiteljem rodbinsko doklado za ženo sledeče: »Rodbinska doklada za ženo ne gre uslužbencem: 2. če je žena upokojenka, mož pa aktiven uslužbenec ali upokojenec; 3. če je mož upokojenec, žena pa aktivna uslužbenka.« — Določene so torej v zakonu navedene omejitve osebne in rodbinske doklade poročenim državnim uradniškim parom, nikjer pa ni nobene določbe, ki bi omejevala kateremukoli delu izplačilo stanovanjske doklade. Delegacija financ v Ljubljani, ki je izdala našemu knjigovodstvu ukaz, da nima izplačati stanovanjske doklade poročenim učiteljem, je »bolj papežka nego papež sam«, izprašuje o stvarih, ki so popolnoma jasne in je izvršila s tem svojim postopanjem samolastno dejanje, ki vzbuja zelo veliko ogorčenje danes med vsem učitelstvom. **Stanovanjska doklada se mora po zakonu izplačati tudi poročenim učiteljem enako kakor se je izplačala vsem državnim uradnicam poročenim z učitelji in učiteljicam poročenim z državnimi uradniki-neučitelji** To dvojno postopanje bide pravici jasno v obraz. — Izgovarjanje na stanarino, ki bi jo učitelstvo moralo prejemati od občin, je naravnost naivno, ker vsak lajik ne pa jurist zna ločiti stanarino od stanovanjske draginjske doklade. Občina stanovanjske draginjske doklade v nobenem slučaju nima plačevati, ker vse draginjske doklade

po tem zakonu plačuje država in jih ima plačati tudi z učitelji poročenim učiteljem enako država, kakor jih država plača z neučiteljskimi poročenim in neporočenim učiteljem. — Ne igrate se z ognjem!

— **§ Stanovanjska doklada učiteljem žen. roč. del in otroškimi vrtnaricam.** Učiteljice žen. roč. del in otroške vrtnarice so uvrščene pod člen 6 draginjskih doklad. Člen 21 istega zakona pa uvršča v stanovanjske razrede samo one uslužbenice, ki spadajo pod člen 4., 5. in 13., izpušča pa vse one kategorije, ki spadajo pod člen 6. Na ta način so odvzete stanovanjske doklade učiteljicam žen. roč. del in otroškimi vrtnaricam ter tudi vsem drugim niž. drž. uslužbencem. Najsi je prišlo to tako ali tako, je to velika socialna krivica, ki je storjena tema kategorijama učiteljic. Učiteljice ženskih ročnih del in otroške vrtnarice morajo ravnatoko plačevati stanovanje, kakor vse ostalo učitelstvo in jim je bilo stanovanje ravnatoko povišano, kakor vsemu drugemu učitelstvu, zato so one enako upravičene do teh doklad in je država dolžna poravnati to krivico.

— **§ Poročene učiteljice in prikrajšava osebnih draginjskih doklad.** V novi uredbi o draginjskih dokladah se ni poravnala velika krivica, ki je bila storjena poročenim učiteljicam s členom 34 zakona o draginjskih dokladah. Ta člen namreč določa, da »če sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati polne osebne draginjske doklade. Ena se zniža na polovico. Če dokladi nista enaki, se zniža manjša.« — To je odločno krivično stališče od države. Država naj se ne vtiče v privatne zadeve svojih uslužbencev. Plača naj delo! Država naj ne vprašuje s kom je državni uslužbenec(ka) poročen(a), ker je to njegova popolnoma zasebna zadeva, glavno je da točno in pravilno izvršujeta svojo službo, po kateri naj bodo vsi uslužbenci enako plačani. Če se odtegneta oba domu in gresta oba delat, naj dobita tudi oba enako plačo in doklade. Saj tudi ni delo enega polovico manjše kot od drugega. Država naj se ne okorišča s tem, če sta oba pri njej v službi. — Kruta je država do svojih uslužbencev, a pri tem zelo nekonzekventna, kajti z naslednjim členom (36) pušča poročenim državnim uslužbencem, ki pa slučajno niso poročenj z revnim državnim uradnikom, temveč bogatim trgovcem, dobro situiranim advokatom itd. **polno osebno in stanovanjsko doklado.** Člen 36 se glasi: »Če mož ni v državni službi, žena pa je ali v aktivni drž. službi ali upokojena, ima žena pravico samo do osebne (torej cele osebne doklade, Op.) doklade in do stanovanjske doklade...« Ta razlika med poročeno državno uslužbenko advokatovo ali trgovčevno ženo in ženo drž. uslužbenca je velika krivica. Država izmoggava in se okorišča na račun bede svojega uslužbenca in izrablja delovno moč poročene drž. uslužbenke za sramotno nizko plačo, ona izsesava družinsko mater. — Naravnost absurdno je pa zagovarjanje člena 34 s strani ministra prosvete češ, da bo potem imela družina poročenih državnih uslužbencev večje dohodke kakor kak višji državni uradnik — gospod vladni ali dvorni svetnik. To je skrajno vmešavanje v zasebne zadeve! Kaj pa družina državne uradnice, žene advokata ali trgovca? Tam seveda država nima kontrole, samo proti skupnemu paru drž. uslužbencev si upa nastopiti. Saj tudi delata dva, zato država ni upravičena primerjati njihovih skupnih dohodkov s plačo višjega državnega uradnika in se nato sklicevati. — Člen 34 se absolutno mora ukiniti, ker nima pravne podlage!

Obrambni vestnik.

— **ob Uradni šimelj.** Remuneracije za katehete in pomožne učiteljice ženskih ročnih del so došle na finančno delegacijo že prve dni januarja t. l. Denar bi bil lahko takoj odposlan, ker je imela delegacija v rokah dotične objave posameznih učnih oseb že prej in to po svoječasnem uradnem navodilu. Ne zadeva se mora zavleči. Uradni šimelj se udari sam sebe do zobeh ter da na znanje, da dotične — že prej poslani — objave nič ne veljajo. Ravnat se je treba do pičice po novih navodilih. Paziti treba, kaj mora biti zgoraj, kaj spodaj, kaj na levi, kaj na desni; kje se mora podpisati katehet, kje učiteljica kje voditelj in kam se pritisne uradni pečat, sicer se bo vračalo napačne objave šele, ko bodo vse »ta prave« rešene. Hiteli smo na vse pretege in skrbeli, da se je vjemalo vse do pičice. A uradni šimelj je včasih pristranski. Tako

se neki župnik ni oziral na groznje; še predno dobi v roke »Uradni list«, načetka število ur. in v nekaj dneh je bil denar že tu. Potem so prejeli denar drugi župniki kateheti, tudi tisti, ki so morda pozneje vložili objave: za kaplani in učiteljicami. Kdo pa se bo bal kaplanov in učiteljic! Tako bomo kmalu sredi marca, pa ni duha ne sluha o dokladah za te sirote, posebno za učiteljice, ki ne potegajo za svoj trud od oktobra 1922 niti bora. Ta uradni šimelj pa ni morda balkanski. Nas je, pristen slovenski, za časa vlade »cesarja Janeza II.«

Ferjalni Savez učiteljstva.

— **f Počitniški izlet.** Ferjalni Savez učiteljstva je stopil do daljšem kolebanju v izvršilni štadij in trdno sem prepričan, da se bo število podružnic množilo kakor gobe po dežju. **Bodimo odkriti in priznajmo, da je bila akcija počitniškega izleta tisti faktor, ki je pospešila ustanovitev F. S.** kateri bi pripomogel k večjemu številu udeležencev **skupnega počitniškega izleta.** Marsikdo je napačno sodil, da je edini namen počitniškega izleta samo ta, da se v skupnosti doseže znižano vožnjo, ker o faktu akciji F. S. takrat, ko se je sprožila misel o počitniškem izletu, ni bilo ne duha ne sluha. Da je to resnica, naj potrdi mlačnost, ki je nastala takoj, ko se je ustanavljal F. S. Glavni cilj izleta ni bila ugotovitev znižane vožnje, ampak slovensko učitelstvo naj pokaže svoje zmognosti na **dramatičnem in glasbenem** polju pri naših južnih bratih, pričakujoč, da učitelstvo ne bo zaostajalo za dijaštvom, od števila udeležencev je odvisno, v kakšnem obsegu bi se uresničil ta program. V jasnem spominu mi je še pevski kvartet sošolcev-učiteljskičnikov, ki bi lahko nastopal izvežban tudi v koncertnih dvoranah južnih mest s slovensko pesmijo Mnoga okrajna učiteljska društva imajo pevske zборе, kateri bi se lahko združili pod taktirko pevodje - tovariša. Koliko je tovarišic, ki se izven šole posvete gledališkemu odru, nekateri celo s študijami dramske šole. Le tak izlet bi bil časten za učitelstvo, katero se lahko tudi učitelstvo loti in izvede, ker je eno prvih delavcev na kulturno-prosvetnem polju. Izlet v skupinah 2—5 oseb se vrši lahko v počitnicah vsako leto z ugodnostmi F. S. — Pri nekaterih učiteljskih društvih **počitniški izlet še ni prišel na dnevni red,** nekatera pa še niso zborovala v letu 1923.; ta društva ponovno prosimo, da po zborovanju javijo število udeležencev vsaj do II. sestanka pripravljalnega odbora, ki bo o velikonočnih počitnicah v Ljubljani, da se lahko sestavi obsežnost zgoraj navedenega programa. **Tovariše(ice), ki se pečajo z dramatikom in petjem (režiserje in pevovodje) in se izleta udeležite, prosim, da javijo tozadevne predloge,** one pa, ki se mudijo o Veliki noči v Ljubljani, pa vabim, da se udeležijo II. sestanka pripravljalnega odbora. Istotako so vabljene vsi zastopniki okrajnih učiteljskih društev in udeleženci izleta! Kdaj in kje, se pravočasno objavi. — **To naj bi bil zadnji apel, ki naj rodi odmev od katerega je odvisno, na kateri višini bo vsestranski uspeh izleta!** — Za pripravljalni odbor: S. Mrovlje, Velike Lašče.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po V. St. Janžu na Dolenjskem*** so na Svečnico t. l. vprizorili učenci in učenke tukajšnje šole Silvina Sardenka »Kresnice« in Pinžgarjevega »Vedeža«. — »Kresnica« je lubeč dramatičen prizor, s katerim skuša pisatelj pobiti vražo, da moremo z odtrgavanjem posameznih kresničnih lističev določiti človeško usodo. Nastop deklic je bil zadovoljiv; najbolj je ugajala Marjka, ki je ves čas neustrašno ugovarjala svojim součencam ter priznala svojo zmotno šele tedaj, ko ji je Milena dokazala ravno s pomočjo kresnice njeno pogrešeno stališče. Laharnarjeva pesem »Kadar mlado leto pride...« ki je z njo skupni otroški zbor zaključil prizor, je bila zapeta lako dobro in skoraj brezhibno. — Nič manj se ni posrečila Pinžgarjeva pravljica dvodejanka »Vedež«. Tudi ta igrca ima svojo tendenco. Dva bogastva želja dečka se podasta popolnoci v gozd, da dvigneta zaklad, ki ga jima obljubi pokazati kralj palčkov. Mesto cekinov in zlata pa izkopljeta svojo šolsko torbico. »Knjiga in šola je vaji zaklad«, ju pouči Vedež, ko dečka začudeno ogledujeta nepričakovano najbo. Prvo dejanje je polno otroško-naivnih pogovorov, ki so vzbujali med občinstvom mnogo nepriljubene smeha. Izmed igrajočih učencev moramo zlasti pohvalno omeniti najajivega Lukca samozavestnega Vedeža in bojazlivega Jakca; zadnji je s svojim košem zabaval ljudi skozi celo drugo dejanje. — Obe igrici sta zelo primerni za otroške odre, to pa radi tega, ker morejo vse vloge igrati izključno otroci. — **Zeleti bi bilo, da nastopajo otroci na odru vedno kot otroci in da ne predstavljajo nikdar odraslih oseb.** Želja je utemeljena

* Kritika glede nastopanja otrok v odraslih vlogah — v tem poročilu — se bo gotovo ujemala tudi z naziranjem drugega učiteljstva, ki deluje na tem polju.